

Empowered lives.
Resilient nations.

Podrška razvoju i primeni politike klimatskih promena u R Srbiji

Izveštavanje prema Okvirnoj konvenciji UN o promeni klime (UNFCCC) u R Srbiji

RESPONSIBLE ENVIRONMENT AND ENERGY MANAGEMENT

TRANSPARENT AND ACCOUNTABLE GOVERNANCE

EMPOWERED AND INCLUSIVE SOCIETY

O Programu UN za razvoj (UNDP)

- Program UN za razvoj (UNDP) - globalna razvojna mreža UN;
- Aktivnosti u 177 država i drugih teritorija;
- Pružanje tehničke pomoći, saveta u cilju postizanja održivog razvoja;
- Podrška R Srbiji na putu ka članstvu u EU;
- Aktivnosti u R Srbiji od 1952. godine – Kancelarija u Beogradu;
- Polje delovanja:
 - Iskorenjivanje siromaštva i postizanje Milenijumskih razvojnih ciljeva/ ciljeva održivog razvoja
 - Demokratsko upravljanje
 - Sprečavanje kriznih situacija i post-krizni oporavak
 - Zaštita životne sredine, energetika i održivi razvoj
- UNDAF/CP Ishod – Unapređenje mehanizama za ublažavanje i prilagođavanje na posledice klimatskih promena po socio-ekonomske sisteme i životnu sredinu;

Uvodne napomene

- Republika Srbija je od 2001. godine članica Okvirne konvencije UN o promeni klime (UNFCCC);
- Od 2008. godine Republika Srbija je članica Kjoto protokola uz Konvenciju;
- značajni napori na uspostavljanju zakonodavnog, institucionalnog i političkog okvira u oblasti klimatskih promena;
- započet proces pridruživanja EU i usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa pravnim tekovinama EU (2009.g - status kandidata, 2014.g - Prva međuvladina konferencija za početak pregovora, septembar/novembar 2014.g. – eksplanatorni i bilaterlani skrining za Pregovaračko poglavlje 27);
- principi relevantnog zakonodavstva EU zasnovani na međunarodnim ugovorima (UNFCCC);
- Proces pridruživanja EU = ispunjavanje međunarodnih obaveza;
- Izveštavanje o sprovođenju multilateralnih sporazuma (uključujući i UNFCCC)

Izveštavanje o sprovođenju politike klimatskih promena

- Prvi izveštaj R Srbije prema UNFCCC – usvojen 2010. godine;
- Energetski sektor (uključujući i saobraćaj) najveći izvor gasova sa efektom staklene bašte, potom slede: poljoprivreda (stočarstvo, zemljoradnja), industrijski procesi, deponije komulanog otpada;
- Energetski sektor sa najvećim potencijalom za primenu mera mitigacije;
- Inventar gasova sa efektom staklene bašte pripremljen po Tier 1 metodologiji u odnosu na 1990. kao baznu i 1998. godinu;
- Mere prilagođavanja (adaptacije) – okvirne procene za oblast: hidrologija & vodni resursi, šumarstvo, poljoprivreda, biodiverzitet i ekosistemi, zdravlje;
- *Nepovoljni klimatskih uslovi (INC):* dalji porast temperature tokom 21. veka + dugoročno smanjenje količine padavina = negativne posledice na živi svet, ekosisteme, privredu i zdravlje ljudi

Izveštavanje o sprovođenju politike klimatskih promena

- Drugi izveštaj (SNC) -

- U toku priprema Drugog izveštaja Republike Srbije prema Okvirnoj konvenciji UN o promeni klime (2012-2015.g.) – Odluka 10/CP.2 i 17/CP.8;
- Ciljevi: priprema izveštaja, jačanje nacionalnih kapaciteta za implementaciju Konvencije, uključivanje problema klimatskih promena u sve sektorske i nacionalne politike i prioritete;
- Finansiranje projekta: Ukupan budžet USD 577,149 (GEF USD 500,000 + nenovčani doprinos partnera na projektu).
- Projekat se sprovodi u saradnji sa *Ministarstvom poljoprivrede i zaštite životne sredine (rok za završetak dokumenta – maj 2015.g.)*;
- Aktivnosti na projektu:
 - Nacionaln okolnosti (u toku)
 - Klimatska osmatranja i scenarija (pripremljeno)
 - Inventar gasova sa efektom staklene bašte za period 2000-2009 (pripremljen)
 - Projekcij emisija GHG do 2030 (u toku)
 - Procena mera mitigacije i akcioni plan mitigacije do 2030 sa predlogom dugoročnih mera do 2050 (u toku)
 - Analiza ranjivosti sektora i sistema, i adaptacija na izmenjene klimatske uslove, posebno u sektorima poljoprivrede, šumarstva i vodnih resursa (u toku – završna faza)
 - Analiza finansijskih, tehničkih i institucionalnih potreba za ušpešnu implementaciju Konvencije (u toku)
 - Jačanje nacionalnih kapaciteta u cilju sistematskog pristupa implementaciji Konvencije (u toku);

Project ID

Project Title	Second National Communication to UNFCCC for Serbia
Implementing Agency	UNDP Serbia
Implementing Partner	Ministry of Agriculture and Environmental Protection
Duration	36 months (2012-2015)
Budget	GEF 500.000USD and Government (in-kind) 77.149USD

Izveštavanje o sprovođenju politike klimatskih promena

- Prvi ažurirani izveštaj (BuR) -

- U toku priprema Prvog ažuriranog izveštaja Republike Srbije prema Okvirnoj konvenciji UN o promeni klime (2014-2015.g.) – odluka 2/CP 17 (čl.41);
- Ciljevi: priprema izveštaja, jačanje nacionalnih kapaciteta za implementaciju Konvencije, uključivanje problema klimatskih promena u sve sektorske i nacionalne politike i prioritete, utvrđivanje mera monitoringa i izveštavanja;
- Finansiranje projekta: Ukupan budžet USD 401,827 (GEF USD 352,000 + nenovčani doprinos partnera na projektu).
- Projekat se sprovodi u saradnji sa *Ministarstvom poljoprivrede i zaštite životne sredine (rok za završetak dokumenta – mart 2015.g.)*;
- Aktivnosti na projektu:
 - Klimatska osmatranja i scenarija (u toku)
 - Inventar gasova sa efektom staklene bašte za period 2010-2013 (pripremljen)
 - Projekcije emisije GHG do 2020 (u toku)
 - Procena mera mitigacije i akcioni plan mitigacije do 2020 (u toku)
 - Preporuke za uvođenje sistema monitoringa, izveštavanja i evaluacije emisija GHG (u toku)
 - Analiza finansijskih, tehničkih/tehnoloških i institucionalnih potreba za uspešnu implementaciju Konvencije (u toku)
 - Jačanje nacionalnih kapaciteta u cilju sistematskog pristupa implementaciji Konvencije (u toku);

Project ID

Project Title	Serbia's First Biennial Update Report
Implementing Agency	UNDP Serbia
Implementing Partner	Ministry of Agriculture and Environmental Protection / Agency for Environmental Protection
Duration	18 months (January 2014 – June 2015)
Budget	GEF 352,000 USD and Government (in-kind) 49.827 USD

Izveštavanje o sprovođenju politike klimatskih promena

- Sadržaj izveštaja (SNC, BuR) -

Klimatska scenarija

- Do kraja ovog veka, scenarija buduće klime pokazuju konstantan porast temperature na celoj teritoriji Srbije (od 0,7 početkom veka do celih 3.6 odnosno 4 ° C do kraja veka);
- porast godišnjih količina padavina (+5%) tokom perioda 2011-2040 u odnosu na vrednosti iz druge polovine dvadesetog veka, dok se u drugoj polovini veka očekuje pad količine padavina (20-30%);
- Potrebe za prilagođavanjem socio-ekonomskih sistema i razvojnih planova novim klimatskim uslovima (poljoprivreda, šumarstvo, građevinarstvo, energetika, zdravstvo, zaštita prirode i biodiverziteta, ekosistemi i ekosistemske usluge itd.)

Izveštavanje o sprovođenju politike klimatskih promena

- Sadržaj izveštaja (SNC, BuR) -

- **Komponenta 1:** Inventar gasova sa efektom staklene bašte (*po sektorima i vrstama gasova*), uz korišćenje *Tire 2* i *Tire 3* metodologije: obuhvatiće period 2000-2010 (SNC) i 2010 – 2013 (BuR) ali i reviziju podataka iz INC, tako da će ova komponenta obuhvatiti period 1990-2013.g (Agencija za zaštitu životne sredine); *Uklj. LULUCF, kao i dodatne gasove u odnosu na INC (HFC, PFC, SF6)*;
- **Komponenta 2:** Mere ublažavanja/Mitigacija: priprema BAU scenarija (za sve sektore) + veza sa zahtevima EU zakonodavstva i Energetske zajednice; Plan mitigacije do 2020. odnosno 2030.g; Najznačnije mere mitigacije: energetski sektor (uključujući i alternativna goriva, energetske efikasnost (posebno u zradarstvu), OIE,– hidro, vetar, biomasa, solarna, unapređenje saobraćaja itd.); poljoprivreda, industrijski procesi; Revizija predloženih mera iz INC: energetika, industrijski procesi, poljoprivreda, otpad, LULUCF;

Izveštavanje o sprovođenju politike klimatskih promena

- Sadržaj izveštaja (SNC, BuR) -

- **Komponenta 3:** Uticaji, ranjivost i adaptacija na klimatske promene (SNC) – posebno značajan za sektore: vode, poljoprivreda i šumarstvo (privredni značaj); Revizija klimatskih scenarija (posebno za period 1950 – 2009), unapređenje klimatološke baze podataka o ekstremnim meteorološkim i hidrološkim pojavama, uticaj klime na socio-ekonomske sisteme; podizanje svesti i integrisanje adaptacija u sektorske strateške i planske dokumente;
- **Komponenta 4:** sistem monitoringa, izveštavanja i verifikacije emisija GHG (BuR) – analiza zakonskog i institucionalnog okvira + predlog mera;
- **Komponenta 5:** Posebno poglavlje baviće se sledećim pitanjima od značaja za politiku klimatskih promena: Sistemski vidovi obrazovanja, obuke, podizanje svesti, istraživanja i sistematsko osmatranje, umrežavanje i izgradnja kapaciteta, neophodne tehnologije i njihov prenos;

Priprema SNC i BuR – ekspertski timovi

- Inventar GHG: Agencija za zaštitu životne sredine

Nebojša Redžić i Ivana Dukić

- Analiza inventara, projekcije, mere mitigacije, MRV: Mašinski fakultet, Univerzitet u Beogradu/Ekonerg

Prof. dr Aleksandar Jovović

- Mere prilagođavanja– Institut za nizijsko šumarstvo i životnu sredinu - Poljoprivredni fakultet, Univerzitet u Novom Sadu

Prof. dr Saša Orlović

Dr Vladimir Đurđević (Institut za meteorologiju, Fakultet za fiziku, Univerzitet u Beogradu) – klimatska scenarija

- Analiza finansijskih, tehničkih/tehnoloških potreba, obrazovanje i podizanje svesti – međunarodni ekspert za klimatske promene

Seth Landau

- Nacionalne okolnosti - kompilacija dokumenta – finalizacija poglavlja

Ana Seke, ekspert

Priprema SNC i BuR – ekspertske timovi

- **Mere prilagođavanja**– Institut za nizijsko šumarstvo i životnu sredinu - Poljoprivredni fakultet, Univerzitet u Novom Sadu

✓ *Prof. dr Saša Orlović – tim lider*

✓ *Dr Vladimir Đurđević (Institut za meteorologiju, Fakultet za fiziku, Univerzitet u Beogradu) – klimatska scenarija*

✓ *Dr. Branislava Matić, Dr. Stevan Prohaska, Dr. Dejan Dimkić i Dr. Miodrag Milovanović (Institut za vodoprivredu “Jaroslav Černi) – sektor voda*

✓ *Prof. dr. Borivoje Rajkovic, Mr. Mirjam Vujadinovic, Mr. Ana Vukovic (Institut za meteorologiju, Poljoprivredni fakultet)– klimatski modeli*

✓ *Prof dr. Josef Eitzinger, Prof. dr Dragutin Mihailovic, Prof. dr Branislava Lalic (Poljoprivredni fakultet, N. Sad) – sektor poljoprivrede*

✓ *Prof dr Zoran Galic, Prof. dr Sasa Orlovic, Prof dr Dejan Stojanovic – sektor šumarstva*

Izveštavanje o sprovođenju politike klimatskih promena - Sinergije sa drugim UNDP projektima -

- Smanjenje barijera za ubrzani razvoj tržišta biomase u Srbiji
 - Doprinos razvijanju programa/akcionog plana mitigacije do 2020. godine
- Informacioni sistem za upravljanje energetikom (EMIS)
 - uključujući softverska rešenja – sistem javnih zgrada (nacionalni i lokani nivo);
- Podrška održivom saobraćaju u Beogradu
 - Jačanje nacionalnih kapaciteta, kao i podizanja svesti javnosti o problemu klimatskih promena
- Uspostavljanje baze podataka o gubicima izazvanim katastrofama u Republici Srbiji
 - Jačanje nacionalnih kapaciteta, kao i podizanja svesti javnosti o problemu klimatskih promena
- Pomoć u oporavku od poplava i uvođenju sistema smanjenja rizika od nepogoda (DRR);
- Veza sa drugim akterima u oblasti klimatskih promena
 - Uključivanje problema klimatskih promena u sektorske i nacionalne strategije razvoja zemlje
 - Podrška zajedničkom strateškom pristupu problemu klimatskih promena u Srbiji u skladu sa UNFCCC i relevantim EU regulativama

Hvala na pažnji

*Empowered lives.
Resilient nations.*

Miroslav Tadic

Portfolio Manager

United Nations Development Programme

Internacionalnih brigada 69

11000 Belgrade, Serbia

miroslav.tadic@undp.org

Phone: +381 (11) 2040 435

Fax: +381 (11) 3444 300

<http://www.rs.undp.org>